

„A BAKONYÉRT” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

2011

2011.március 10.

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló	3
1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe	3
1.2 Főbb célkitűzések	3
1.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia Felülvizsgálatának célja	3
1.4. A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők	4
1.5 A HVS Felülvizsgálat során elfogadott módosítások	4
2. Helyzetelemzés	5
2.1. A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése	5
A térség általános jellemzői	5
A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok:	5
Demográfiai helyzet:	6
Gazdasági környezet	7
Társadalmi környezet:	9
2.2. A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség	10
2.3. A LEADER megvalósítása során elért eredmények áttekintése	10
2.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága	13
2.5 SWOT elemzés	14
3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia	15
3.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe	15
3.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez	16
3.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései	17

1. Vezetői összefoglaló

1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

2013-ra „A BAKONYÉRT” Közösség vállalkozásai, civil szervezetei és önkormányzatai között az összefogás és együttműködés magas szinten jelen van, ennek köszönhetően az egyéni és közösségi kezdeményezések egyre nagyobb számban, integráltan jelentkeznek és kerülnek támogatásra. A társadalmi összefogás a Bakonyért érezhetővé válik, a helyi gazdaság erősödik, a turisztikai fejlesztések kibővülnek. A helyi termékek előállítására és kereskedelmére a helyi lakók munkakerijét hasznosítva, szervezett körülmények között történik, erősítve ez által a térség függetlenségét.

1.2 Főbb célkitűzések

Célunk közigazgatási határokon átnyúló, de természetes határokat figyelembe vevő társadalmi összefogás a Bakonyért, azért a tájért, amely természetvédelmi és a kulturális örökség szempontjából Magyarország egyik különleges adottságú területe. Ez a térség hosszú távú és felelős gondolkodást igényel minden lakójától. Vonzóvá kell tenni a letelepedésre, fenntarthatóvá, fejlődővé alakítani a gazdaságát, megélhetést nyújtva a növekvő lakosságnak. Olyan jövőt kínálunk az egyenlő esélyek megteremtésével, mely hosszú távon segíti a hátrányos helyzetben élőket is. A több évszázados kultúrát, az itt élt népek örökségét lakossága őrzi és ápolja, harmóniában a természeti környezettel, élvezni annak szépségét, saját maga és az idelátogató vendégei számára hasznosítja értékeit, de arról is gondoskodik, hogy ezeket gyarapítsa. Minden adottságunkat kihasználjuk, de ugyanakkor megóvjuk környezetünket. Térségünk a jövőben igyekszik nyitott lenni a nagyvilágra, vendégül látni, befogadni az idelátogatókat, akik gazdag egyedi élményekhez juthatnak a természetben és a településeken egyaránt.

1.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia Felülvizsgálatának célja

A napjainkban zajló környezeti, gazdasági és társadalmi helyzet változása szükségessé teszi a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatát. Frissítése biztosítja, hogy a “A BAKONYÉRT” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület által lefedett térség folyamatosan változó fejlesztési igényeit valóban tükröző alapidokumentum legyen.

A HVS megalkotását követően a világ gazdasági helyzetében olyan mélyreható változások következtek be, melyek hatásai minden egyes ember életében, munkájában megjelentek: a megnövekedett munkanélküliség, a gazdasági bizonytalanság, a forráshiány mind-mind arra ösztönözték a tervezőket, hogy a meglévő HVS felülvizsgálatával a helyi igények ismételt felmérésén alapuló, friss, könnyen kezelhető és közérthető stratégiai alapidokumentum készüljön, mely napjaink kihívásaira ad választ.

A felülvizsgálat során végzett széles körű igényfelmérés igazolta, hogy az igények folyamatosan változnak, mégpedig a külső körülményekhez való alkalmazkodás miatt.

A HVS megalkotása óta eltelt idő azt is igazolta, hogy a korábbi dokumentumban szereplő célterületek megalapozottak voltak, de a túlzott specifikáció hatására nem a várt eredmények születtek. Emiatt a felülvizsgálat során olyan, kevésbé egyedi célterületek kialakítására törekedtünk, melyek a térség pályázói számára közkedvelt forrást jelenthetnek.

1.4. A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A HVS felülvizsgálatot lehetőségeink szerint széles körben hirdettük meg. Elsődlegesen a honlapunkon (www.abakonyert.hu) és e-mail-ben, valamint a havonta megjelenő hírlevelünkben juttattuk el közvetlenül tagjaink és a hírlevélre feliratkozott olvasóink számára a felülvizsgálat megkezdéséről szóló információt. Emellett a felhívást eljuttattuk a térségünk polgármestereinek, akik a polgármesteri hivatalokban kihelyezett hirdetményekben, - néhányan honlapjukon is - tájékoztatták az érintett lakosságot. A fejér megyei napilap február 21-ei számában is lehetett róla olvasni.

A HACS folyamatosan közzétette a honlapján a HVS felülvizsgálat aktuális állásáról szóló tájékoztatásokat, továbbá e-mailen biztosította azok véleményezési lehetőségét.

A tervezési időszak elején egyesületünk felkereste a térségi önkormányzatokat, polgármestereket, hogy a település rövid-, közép- és hosszú távú fejlesztési elképzeléseiről közvetlenül, személyes beszélgetés során jusson a munkacsoport információkhoz. Ezekre a beszélgetésekre a tervezés széleskörűségére is felhívtuk a figyelmet, kérve a település vezetőjét a felülvizsgálat minél szélesebb körben történő kihirdetésére.

Kiemelt figyelmet fordítottunk a korábbi évek projektötleteire, mely kapcsán ismételt felkerestük az ötletadókat választ várva és kapva a fejlesztés elmaradásának okaira.

A HVS felülvizsgálat indító közgyűlésén a résztvevők információt kaphattak a folyamatról, annak szükségességéről, várható eredményeiről.

Összességében elmondhatjuk, hogy közvetlenül vagy közvetett módon lehetőségeink szerint a térség összes önkormányzatát, civil szervezetét, lakosát, vállalkozóját megszólítottuk, tájékoztattuk a tervezésről, a véleményezés lehetőségéről.

A tervezési időszak során összesen 7 db fórumot tartottunk, melyen 119 résztvevő volt. A felhívásainkra beérkezett projektötletek száma 154 db; 25 településről érkezett be projektgyűjtő. Ebből civil 40 db, vállalkozó 17 db, önkormányzat 81 db, magánszemély 16 db.

1.5 A HVS Felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A felülvizsgálat során elfogadott módosítások alapvetően a korábban is kitűzött jövőkép megvalósításának elősegítésére kerültek a HVS-be.

Az előző HVS készítésének idején még más elvárások voltak, így azok az intézkedések is bekerültek, amik más forrásból valósíthatók meg (pl. KEOP, KDOP). Jelen vizsgálat során ezeket kivettük és csak az ÚMVP forrásból elérhetők maradtak benne. E mellett, a beérkezett projektgyűjtő adatlapok alapján látható volt, hogy a gazdasági helyzet változásának következtében egyes célkitűzésekhez tartozó intézkedésekre már nincs igény, illetve más forrásból megvalósítható. Ezt figyelembe véve, három célkitűzést is kivettünk: „Természet- és környezetvédelem”, „Leszakadók, hátrányos helyzetűek segítése gazdasági potenciál növekedéssel”, „Gazdasági, közösségi információ-áramlás, tudás megszerzés, tapasztalatok” elnevezéssel.

2. Helyzetelemzés

2.1. A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

A térség általános jellemzői: A két megyében, három kistérségben 29 települést átfogó fejlesztési térség 42 369 érintett lakosa 4 városban (ebből 1 városi tanyás külterületen), és 25 községben él. A 29 településből 1 hátrányos helyzetű: Lókút, mely település legnagyobb gondja a megyeszékhelytől való távolság, és legnagyobb lehetőségnek a település a 82. sz. főúttal összekötő útszakasz megépítését tekinti.

Legfontosabb probléma: A térség nem használja ki a környezeti adottságait és az együttműködésben rejlő lehetőségeit. A gazdaság- és társadalomfejlesztési intézkedések településközpontúak, egymástól elszigeteltek. Az önkormányzati fejlesztések közszolgáltatásközpontúak. Gazdasági potenciál kihasználására közösségi források szűkösek, ösztönző intézkedéseket nehezen tudnak hozni. A vállalkozások jelentős része kényszervállalkozás, önfoglalkoztató jellegű, tőkeszegény, korlátozott növekedési esélyű. Nagyon kevés új munkahely jön létre. A térség népességvonzó képessége környezeti adottságaiból ered, és nem tudatos intézkedések eredménye.

Legfontosabb lehetőség: A térség települései a turizmust tekintik egy lehetséges kitörési pontnak. Ehhez a természeti és történelmi adottságok rendelkezésre állnak. Településeinken magas szintű a fával való ismeret, illetve kiemelkedő a fával való munka, a faipar. A közszolgáltatási alap-infrastruktúra a legtöbb településen teljes mértékben, a többiben részben rendelkezésre áll, illetve földrajzilag viszonylag rövid távolságon belül elérhető. A térség országon belüli fekvése, közlekedési kapcsolatai kedvezőek. Közvetlenül szomszédos olyan térségekkel, amelyek más típusú fő vonzerővel rendelkeznek, így a kínálatok egymást kiegészítik és erősítik. A lakosságban határozott a törekvés arra, hogy megélhetésüket nagyobb részben vagy teljes egészében helyben teremtsék meg.

A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok: A térség az Északi és részben a Déli Bakony területén helyezkedik el. Területén az országos átlagnál magasabb az erdősültségi arány, az éghajlat hűvösebb, csapadékosabb, a talajadottságok mezőgazdasági hasznosításra kedvezőtlenebbek. A térséget mind a négy égtáj felé elhagyó, szurdokvölgyeket képző, ingadozó hozamú vízfolyások gyűjtik össze a hegység magasabb részein fakadó források vizeit. A viszonylag szerény felszíni vizekkel szemben a karsztos hegység a felszín alatt hatalmas, összefüggő víztömeget tárol.

A Bakony ősidők óta szinte érintetlen titokzatos, vadban bővelkedő világ volt, kedvelt tartózkodási helye, vadászterülete királyainknak, biztonságos búvóhelye betyároknak. Emléküket leírások, mondák, romok, barlangnevek őrzik. Keleti peremén ismert búcsújáró hely, közepén rendi központ alakult ki a századok során.

A történelem viharaiiban részben elnéptelenedett településekre az idők során szlovákokat, németeket telepítettek, akik idővel asszimilálódtak, nem felejtve gyökereiket. A nemzetiségi múlttal rendelkező településeken hagyományörző egyesületek működnek.

Az évszázadokon keresztül meghatározó mezőgazdasági tevékenység (főként állattenyésztés, fafeldolgozás) mellett a XIX. századtól kezdve jelenik meg az iparszerű termelés; majd a XX. században a helyi ásványi kincsekre települt bányászat, amely a század második felére meghatározóvá vált. Mára az ipari tevékenység ismét jelentősen átalakult.

A Bakony lakossága lokálpatrióta és híresen vendégszerető. Területe változatos felszínű, a viszonylagos zavartalanság miatt országosan kiemelkedő biodiverzitású terület (a hazai védett

növény- és állatfajok 47%-a él a Bakonyban). Az erdősültség magas, főként bükkösök. A területen két tájvédelmi körzet és több természetvédelmi terület van; nagy része tájképvédelmi övezet, ill. az országos ökológiai hálózat része. A térséget hat Natura 2000-es terület fedi le vagy érinti.

Kevés felszíni víz, nagy felszín alatti ivóvízkincs jellemzi a vízbázist. Kiemelten érzékeny terület. Pontszerű szennyezés: állattartó telepek, szennyvíztisztítóval vagy jó technológiával nem bíró települések. A diffúz szennyezés csökkent, de a talajban, rétegvizekben akkumulálódott szennyezés sokáig jelen lesz.

A megújuló energia, a szél- és napenergia, biogáz és komposztálás, csapadékvíz hasznosítás lehetősége adott. A szélerőműveknek térségünkben jó adottsága van, a tájba illeszthetők (ld. Szápár, Bakonycsernye).

Erdőgazdaság a legnagyobb "tájhasználó". Jelentős része erősen lejtős. A szántók 1/5-e, legelők 40%-a hegyes-dombos területű. Ezért erős, akár 70 %-os az erózió, melyet a gyakori felhőszakadások növelnek. A mélyebb területek termékenyek. Káros a helytelen erdőgazdálkodás, a tarvágás. Ez jórészt visszaszorult, a természetes felújítás a talajt is kíméli. Nagy károkozó az illegális terepmotorozás. A települési hulladék nő, hasznosítása kevés. Sok az illegális hulladéklerakó, melyek esztétikai, víz- és talajszennyezési források.

A termőföld 86-88%-a, az erdők negyede magántulajdonú.

A földhasználat átalakult, elvált a tulajdontól. Jellemző a mező- és erdőgazdálkodás, a még jelentős, de strukturálisan átalakult bányászat. A szénkitermelés megszűnt, a bauxit csökken, de nőtt az építő-alapanyagok kitermelése.

A földhasználat az erdő- és mezőgazdasághoz kapcsolódik. A régi nagyüzemek utódai bérlők, jelentős részük a kevés bérelhető terület miatt „föld nélkül” gazdálkodik, állattenyésztéssel, szolgáltatással foglalkozik.

A természetes tájhasználati módok mellett a 20. század közepétől az ipar, bányászat is megjelent a térség egyes területein. Ennek folyományaként a mai napig is vannak olyan területek, melyek kifejezetten gazdasági célokat szolgálnak (Zirci Ipari Park, bányatelkek, iparterületek). Ennek előnye, hogy az önkormányzatoknak lehetőségük nyílt ezen területekre összpontosítani az ipari termelést, így a települések egyéb részei mentesülhetnek az ilyen jellegű terheléstől.

Összefoglalás:

A térség természeti-kulturális adottságai olyan lehetőséget biztosítanak a térség fejlődése számára, amely kevés helyen adott: a nagy kiterjedésű erdők, természeti képződmények mind hozzájárulhatnak a turizmus fejlődéséhez. Emellett a hagyományos gazdálkodási formák, mind az erdőgazdaság, mezőgazdaság feltételeit is megteremtik, melyek a nyersanyagok helyben történő megtermelése révén kiváló lehetőséget biztosítanak az igen magas hozzáadott értékkel rendelkező helyi termékek előállításához.

Demográfiai helyzet: A térségben 29 település található, a népességszám 42 369 fő. A városok száma négy, Bodajk, Herend és Zirc 15 069 fő lakosságszámmal; Mór város három külterületi településrészével van jelen a térségben. Az öt legnépesebb település Zirc 7098 fő, Bodajk 4110 fő, Herend 3447 fő, Bakonycsernye 3 118 fő, Szentgál 2 708 fő lakossal. A legkisebb népességű település Pénzesgyőr (Zirc kistérség, 342 fő), illetve Mór külterületén Árki puszta, Timár puszta és Felsődobos (Móri kistérség, együttes lakosságszám 299 fő). A hátrányos besorolású település, Lókút lakossága 496 fő.

A zirci kistérségben a 16 település közül 2010-ben a lakosság harmada a térség központjában, Zircen él. A kisváros utáni legnépesebb település Csetény (1886 fő). További öt község (Bakonybél, Bakonyhána, Dudar, Nagyesztergár, Olaszfalu), amelyek népessége 1000–2000 fő között található, számít nagyobb településnek a térségben. A térséget alkotó községek többsége

tehát (9 község) kistelepülés, Bakonyszentkirály, Borzavár, Csesznek, Eplény és Szápár lakosságszáma meghaladja az 500 főt, Bakonyoszlop, Lókút, Pénzesgyőr és Porva települések lakosságszáma nem éri el az 500 főt. A kistérség összlakosságszáma az elmúlt évtizedekben folyamatosan csökkent, napjainkban megközelítőleg 1400 fővel (20 148 fő) kevesebben élnek a kistérséghez tartozó 16 településen, mint két évtizeddel korábban.

A Móri kistérség lakosainak száma 13 550 fő; a 8 település közül 3 község (Balinka, Isztimér, Nagyveleg) 1000 fő alatti, 2 község (Fehérvárcsurgó, Kincsesbánya) 1-2000 fő közötti, 1 község (Bakonycsernye) 3000 fő feletti, 1 város (Bodajk) 4000 fő feletti, továbbá akcióterületünk része Mór város külterülete is.

A Veszprémi kistérségben az 5 település közül 2 község (Bánd, Hárskút) 1000 fő alatt, 1 község (Márkó) 1-2000 fő közötti, 1 község (Szentgál) 2000 fő feletti, 1 város (Herend) 3000 fő feletti.

Az összlakosság korösszetételét tekintve megállapítható, hogy a térségben az 59 éven felüliek aránya (19%) magasabb, mint a 15 éven aluliak aránya (15%). A 15-59 év közöttiek aránya pedig több mint az összlakosság fele, 65%, amely 5%-kal magasabb az országos átlagnál. Zirc kistérségben három településen nem éri el ezt az átlagot: Pénzesgyőr 59%, Bakonyoszlop 56%, Lókút 54%. A többi településen az országos átlagot eléri, vagy meghaladja.

A térség lakossága kor szerinti megoszlás tekintetében az országos átlaghoz viszonyítva változó képet mutat. 0-5 éves korig megegyezik az országos átlaggal, a 6-14 éves korosztály (10%) viszont elmarad az országos átlagtól (13%). Az 59 év feletti lakosok száma 8 454 fő (19%), mely az országos átlagot (21%) egyik térségben sem éri el. A térség 3 településén – Lókút 33%, Bakonyoszlop 27%, Pénzesgyőr 26% - viszont jóval magasabb az országos átlagnál.

A térség vándorlási különbözete összességében negatív, ezt igazolja a folyamatos lakosságcsökkenés is.

A térség településein jelen van a német (Isztimér, Mór, Balinka, Herend, Hárskút, Bánd, Márkó, Lókút, Nagyesztergár, Porva, Zirc, Bakonynána) és a szlovák (Bakonycsernye, Szápár) nemzetiség is, és szinte minden településen elszórtan romák is élnek, telepszerűen Mór külterületen.

Összefoglalás: demográfiai szempontból összességében térségünk nem különbözik jelentősen az országos átlagtól. Lakossága folyamatosan csökken, mely részben a természetes fogyásból, részben pedig az elvándorlásból adódik. Mindkettő a térség népesség-megtartó képességére vezethető vissza, mely miatt a fiatalok, gyermekes családok a környék nagyobb városaiba költözve találnak munkalehetőséget. Fontos cél a népességmegtartás miatt is olyan vonzó környezet (települési, természeti és gazdasági) kialakítása, mely megállítja, és megfordítja a népesség fogyását.

Gazdasági környezet: A térség társas vállalkozásainak száma kicsivel meghaladja a 2300-at, melynek 96 %-a 1-9 főt foglalkoztató vállalkozás. A 10 legnagyobb foglalkoztató 30-1500 főt foglalkoztat.

Mellettük nagyon sok az egyéni vállalkozó, akik részben főállásúak, részben mellékállásúak.

A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya 6 %, az iparban 55 %, a szolgáltatásokban 39%. A térség ipar-központúságát jellemzően a nagyobb városok ipari dominanciája okozza, de a korábban szintén jelentős ipari múlttal rendelkező települések ipari foglalkoztatotti aránya is erősíti ezt a megállapítást (pl. Kincsesbánya).

A térség gazdasági szerkezetváltása részben megtörtént, de a mezőgazdaság még mindig fontos szerepet tölt be a kisebb településeken, csak úgy, mint az erdészeti és faipari vállalkozások.

A három kistérségről általánosan elmondható, hogy a vállalkozók innovatívak, kitartóak, új technológiák iránt érdeklődők. A vállalkozók céljai között szerepel új technológiák

bevezetése, új termékek előállítása. A munkaerőre jellemző, hogy sok jól képzett szakembert találni, nagy részük viszont ingázik a térség nagyobb városaiba, helyben tartásuk nehéz.

Az országos főutak közelében fekvő néhány településen a vállalkozások szempontjából az infrastruktúra kialakítása megfelelő, de a többi településen nagyon alacsony szintű.

A mezőgazdaságban a foglalkoztatottak téli munkalehetőségeinek szintje alacsony, a termőterületek általánosan gyenge minőségűek. Nagy kihívást jelentenek a várható globális felmelegedés káros hatásai.

A vállalkozók céljai között szerepel a környezetkímélő termesztési technológiák, biogazdálkodás, gyógynövény termesztés, az ökológizálásra alkalmas új növényfajták nemesítése és terjesztése, a bio-, helyi termékek előállítása, állattartás növelése, illetve a turisztikai infrastruktúra kiépítése, fejlesztése.

A korszerű, hatékony, termelési és feldolgozási technológiák alkalmazása, együtt a piacra jutást segítő, térségi marketing termelői és kereskedelmi szervezetek létrehozásával egyre erősebben megfogalmazott igény. Az alternatív energia felhasználásra irányuló igények magasak, különös tekintettel a korszerű biomassza fűtési, napkollektoros, napelemes rendszerekre nagy a kereslet a lakosság, a közintézmények és a vállalkozások között, de elterjedésüket gátolja magas beruházási költségük. (Oka: magas az erdőszűkség, hagyománya van a biomassza fűtésnek)

1990 óta a foglalkoztatottsági viszonyok nagyban átrendeződtek, a foglalkoztatottak számának fokozatos csökkenése mellett megjelentek a munkanélküliek, és emelkedett az inaktív népesség száma is.

A térségben élő álláskeresők száma 2010. IV. negyedévében kb. 2000 fő, arányuk a munkavállaló korú népességben belül 7,25%, mely 2007-hez képest 3 %-os növekedés.

A munkanélküliek száma, aránya 2008-tól extrém módon megemelkedett. A gazdasági válság hatására a térség aktív korú népességének jelentős részét foglalkoztató térségi és azon kívüli multinacionális vállalkozások elbocsátásokra kényszerültek, így volt olyan időszak 2008-2010. között, amikor több mint kétszeresére nőtt a munkanélküliek száma 2007-hez képest. A foglalkoztatottság mértéke 2010 folyamán kezdett javulni, azonban még a nyári idején sem érte el a korábbi évek átlagát.

Az önkormányzatok a munkanélkülieket lehetőség szerint közcélú foglalkoztatásban részesítik, Számukra önkormányzati közmunkát, közhasznú szolgáltatást és közcélú foglalkoztatást biztosítanak, bár a 2011 évtől változott közmunkában történő foglalkoztatás, sajnos drasztikusan lecsökkentette a közcélúként foglalkoztathatók számát

Az önkormányzatok által rendszeres szociális segélyben részesítettek száma fokozatosan emelkedik.

A térség munkahely-teremtési gondokkal küzd, a foglalkoztatási lehetőségek meglehetősen szűkek. Különösen hátrányos helyzetben vannak a kistelepüléseken élő családos nők. A korábban megszűnt üzemek és a munkaerő-leépítések folyamatosan újratermelik a munkanélküliséget.

A térségben foglalkoztatottak 50%-a a bányászat, a feldolgozóipar területén dolgozik, ami egyben a legnagyobb vállalkozási szektort is jelenti. 9%-os a kereskedelem területén történő foglalkoztatás. A többi területen 1-8%-os foglalkoztatás mutatkozik. A legalacsonyabb foglalkoztatási szektor a pénzügyi közvetítés (1%)

A térség területén nagy az ingázás. A Móri kistérségben a foglalkoztatottak 48%-a ingázik. Arányaiban a legnagyobb az ingázás Nagyveleg lakói esetében, 88%-uk nem a községben dolgozik. Az ingázás célpontjai Mór és Székesfehérvár. A Zirci kistérségben a foglalkoztatottak döntő többsége ingázik, elsősorban Veszprém, Győr irányába. A Veszprémi kistérség a foglalkoztatottság tekintetében Magyarországon az élmezőnyben található. A helyben történő munkavégzés mellett, jelentős az ingázók aránya, amelynek elsődleges célállomásuk Veszprém és a városkörnyéki munkahelyek. (36%).

Összefoglalás: a térségre jellemző, hogy nagyon alacsony a helyben történő foglalkoztatás, a munkaképes korú lakosság jelentős része ingázik. A vállalkozások száma alacsony, és jellemzően mikrovállalkozások, nem ritkán önfoglalkoztatók. Legnagyobb problémájuk a forráshiány, mely miatt nagyon kevés az olyan termék, szolgáltatás, mely a hozzáadott érték növelésére irányulna. Emiatt a helyi munkaerő sem jut munkához, a gazdaság fejlődése nem indulhat meg mindaddig, amíg csak nyersanyagok eladása történik meg. A szűk piaci helyből eredő nagy verseny az összefogást sem teszi lehetővé, holott az együttműködés számos előnyt jelenthetne.

Társadalmi környezet: A térség szervezeteinek munkáját a rugalmasság, az informális kapcsolatok dominanciája, idealizmus jellemzik. A társadalmi problémák iránti érzékenység, a nyitottság és a tolerancia bürokráciamentes tevékenységük alapértékeinek számítanak.

A térség gazdasági, munkaerő-piaci kiszolgáltatottsága, az egyén szükségleteinek hierarchiáján való nehezebb magasabb szintre jutása miatt a szervezeteknek külön gondot kell fordítaniuk az szociokulturális animációra, melynek elsődleges feladata az érdekek felismertetése, a szükségleteket igényé alakítsa, és azok közösségben történő megvalósításának segítése. A lakosság önszerveződési aktivitásának fokozódása a településeken hiánypótló, innovatív szerep töltenek be, és ma már egy rendkívül heterogén összetételű, társadalmi támogatottsággal bíró önálló non-profit (civil) szektort alkotnak. A legdominánsabb tevékenységi terület a szabadidő szervezésének felvállalása, és a kultúrával kapcsolatos feladatokat ellátása. Mindkét tevékenység szervezésénél gondot fordítanak a helyi és a társadalmi igények összehangolására, jelentős közösség-szervező, hagyományőrző hatással és turisztikai vonzerővel rendelkeznek. Programjaikat a rendszeresség és a magas színvonal jellemzi. Magas számban található még a sporttal, oktatással foglalkozó szervezetek is, továbbá meghatározó a turisztikával (TDM), településfejlesztéssel, lakásüggyel foglalkozók és a szociális ellátásban résztvevő szervezetek száma. Ez utóbbi szervezetekre komoly feladat vár a térségben növekvő számú hátrányos helyzetű személyek, családok segítségével, az általános életviteli tudatformálásban. Alacsony viszont a vagyonvédelem, környezetvédelem, a gazdaság- és vállalkozásfejlesztés, egészségügy, terén szerepet vállalók aránya. A szervezetek az általuk meghatározott célok eléréséhez megfelelő problémameglátással és szakmai tudással rendelkeznek, de anyagi lehetőségeik meglehetősen csekélyek. Az ún. belső források (alaptevékenységből, gazdálkodási tevékenységből származó bevétel, tagdíj stb.) aránya nem meghatározó. Pénzeszközöknek döntő része külső forrásokból fakad, lehetőségeik nagy mértékben külső tényezők döntéseitől függenek, ami még inkább esetlegessé teszi a működésüket és autonómiájuk csökkenéséhez vezethet. A non-profit szféra hatékonyabb működése érdekében hálózati formában működő tanácsadó és érdekvédelmi fórum alakult, mely a lakosság, a civil szervezetek és az önkormányzat közötti együttműködést, valamint a szervezetek erőforrásainak fejlesztését hivatott segíteni. A vidékfejlesztésre önálló non-profit szervezet alakult.

Összefoglalás:

Bár darabszámát tekintve viszonylag sok civil szervezet működik a térségben, szerepük mégis korlátozott. Ez részben abból ered, hogy ezen bejegyzett szervezetek jelentős része nem aktív, mivel a civil szféra a felmerülő költségeket nagyon nehezen tudja megteremteni. Továbbá, sok olyan együttműködés létezik, amely civilnek minősül, viszont bejegyzés, hivatalos forma nélkül működik.

Nagy lehetőségek vannak a civil szférában, azonban ezek kihasználása az elmúlt időszak tapasztalatai alapján szűkös és eseti. Összességében elmondható, hogy évről-évre erősebb a civil szektor, és az önkormányzatok egyre jobban támaszkodnak tudásukra, kapacitásaikra, pl.

egy rendezvény megszervezésében, különböző fejlesztéseknél stb. Fontos megemlíteni, hogy nagyon sok pályázati forrást igénybe vehetnek (EU-s és hazai források is pl. NCA).

2.2. A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

A térségi kohézió megteremtésében, erősítésében rendkívül fontos szerepe van a LEADER programnak. A program a kisebb, homogén, gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt összetartozó térségeket tekinti a vidékfejlesztés célterületének. „A Bakonyért” térség esetében is jól működött a földrajzi adottságok azonosságán alapuló érdekközösség. A HACS azért lehetett eredményes, mert mozgósítani tudta valamennyi szféra szereplőit, összegyűjti, egyesíti és ösztönzi az elérhető emberi erőforrásokat a közszférából, a magán-, a civil- és az önkéntes szférából. A szektorokon, ágazatokon átnyúló együttműködés a Bakonyért HACS esetében 87 partnert tömörít egy szövetségbe. A Bakonyért egyesület esetében az erős turisztikai és értékvédelmi (kulturális és épített örökség, hagyományőrzés) érdekelttség volt a fő mozgatórugó. Ez végül tükröződött a stratégiában, a tervezett intézkedésekben és a projektek kiválasztásában is. A HVS –t mintegy 500 beérkezett projektjavaslatra alapozva készítették el, az anyag 2008. februárra elkészült, de végleges formáját 2009 októberében nyerte el. Közben, 2008 szeptemberében született meg az FVM határozat a HACS hivatalos elismeréséről.

Azóta is a térség 29 önkormányzatával, rajtuk keresztül pedig a lakossággal szoros a kapcsolat. Lehetőségek szerint minél több fórumon juttatjuk el az információkat a partnereinknek: honlapunk napi frissítésű, havonta hírleveleket állítunk össze, rendszeresek a szakmai rendezvények.. Az egyesület saját projekt megvalósításával is igyekszik a közösség összefogására, hálózatépítésére (pl. települési túraútvonalak kialakításán dolgozunk, térségi védjegy kialakítását tervezzük, stb(pl. települési túraútvonalak kialakításán dolgozunk, térségi védjegy kialakítását tervezzük, stb..))

Hazai és nemzetközi rendezvényeken népszerűsítjük a helyi kézműveseink munkáját, térségünk látnivalóit, szolgáltatásait.

2010 nyarán az erdélyi Nyárádmente Kistérségi társulással partnerségi megállapodást írtunk alá. E mellett 8 térségi támogatónkkal partneri megállapodást kötöttünk.

Jelen HVS tervezése során a helyi közösségek széles körét tudtuk megszólítani. A tervezés folyamán várakozáson felüli számban fogalmazódtak meg fejlesztési javaslatok. Helyi segítők sora támogatta a tervezők munkáját. Fórumainkon igyekeztünk minél több településre eljutni, amelyeken szép számban vettek részt a környező települések lakói, vállalkozók, civilek és önkormányzati képviselők egyaránt. Ennek megfelelően, a 2011-13. közötti időszakra vonatkozó HVS is a helyi szereplők véleményét tükrözi, az abban megfogalmazott elvek, irányok reális alapokon nyugszanak.

2.3. A LEADER megvalósítása során elért eredmények áttekintése

A korábbi HVS felülvizsgálata során a térségben összesen 7 db fő fejlesztési prioritás és 19 db fejlesztési intézkedés fogalmazódott meg.

	Fejlesztési forrás (Euro)	Lekötésre került összeg (Euro)	Lekötésre került (%)	Maradvány (Euro)	Forint (277,95 Ft/euro)
Vidéki székhely/telephelyi infrastruktúra és	48 676	4 095	8,4	44 581	12 391 289

szolgáltatói háttér kialakítás					
Helyi termék előállítás	72 000	0	0	72 000	19 980 000
Bakancsos, családi, terepkerékpár és lovas túraútvonalak hálózatának kialakítása	20 000	0	0	20 000	5 559 000
Mindenre kiterjedő térségi turisztikai termék arculat elkészítése	20 000	0	0	20 000	5 559 000
Hagyományteremtő és -őrző közösségi rendezvények	240 000	22 709	9,4	217 291	60 396 033
Műemlék építmények megóvása-felújítása	240 000	117 443	48,9	122 557	34 064 718
Térségek közötti és nemzetközi együttműködés	24 000	8 635	36	15 365	4 270 702
Lókút faluközpont-belső terek felújítása	17 688	0	0	17 688	4 916 380
Új turisztikai termékek létrehozása és meglévők fejlesztése	40 000	0	0	40 000	11 118 000
Egyéb keret (ki nem írt HPME lévő források)			0	469 000	130 358 550
Összesen:		152 882		1038482,00	288 613 672

A korábbi HVS megtervezése során törekedtünk arra, hogy olyan pályázati kiírások születhessenek, amelyek jelentős szereppel bírnak a térség jövőképeinek támogatásában, megfelelő forrással hatékony fejlesztéseket segíthetnek elő és mindenekelőtt jelentős érdeklődés mutatkozott irántuk. A 2007-től beérkezett igények, projektötletek csoportokba sorolásával kerültek meghatározásra a célterületek, melyekről számos várható pályázót értesítettünk.

A beérkezett igények, és a lekötött források azonban sajnos csak részben igazolták ezt a munkát. Ennek több oka is van. Azon célok esetében sem volt jelentős a tényleges pályázók száma, ahol előzetesen sokan jelezték részvételüket. Sok szervezet forráshiány miatt képtelen volt pályázni, hiába voltak ötletei. A kevés beérkezett pályázat tekintetében minden bizonnyal nagyon komoly szerepe van az időközben végbement gazdasági válságnak, mely sok vállalkozás piaci pozícióját olyan jelentős mértékben rontotta, amely nem tette lehetővé a korábban tervezett beruházások lebonyolítását. Ezen túl, azok a vállalkozások, melyek közvetlenül nem voltak érintettek ebben a helyzetben, a hitel felvételi lehetőségek váratlan beszűkülése miatt nem voltak képesek a beruházások finanszírozására, így későbbre halasztották fejlesztésüket.

Az intézkedések közül legnagyobb sikere az Örökség megőrzése célkitűzésen belül az építészeti örökség megőrzése és fejlesztése intézkedésnek volt, mely során a forrás közel fele (48,9%) lekötésre került. Ezzel egyrészt a település képe javulhat, hiszen a megőrzött műemlék

a lakosság, és a vendégek számára egyaránt vonzerővel bír, másrészt a beruházás lebonyolításába lehetőség szerint helyi vállalkozók bevonásával kerül sor, mellyel a térség gazdasága is fejlődik. Mivel erre az intézkedésre nagy az igény, így további forrás elkülönítése szükséges.

A korábban sikeresnek várt, szintén az Örökség megőrzése célkitűzéshez tartozó kulturális, történelmi és ipartörténeti örökség megőrzése és fejlesztése, nemzetközi együttműködés generálása intézkedés esetén tapasztaltuk, hogy a civil szervezetek pályázati képessége alacsonyabb a szükségesnél. Az önkormányzatok viszont a meghirdetett Falunap 2010 pályázati kiírás miatt nyújtottak be kisebb számú kérelmet, hiszen annak beadása jóval, kevesebb munkával járt. Ez okokból végül sok projektötlet a számukra bonyolult dokumentáció, a késői finanszírozás, illetve a bizonytalanságok miatt nem került benyújtásra. Így a rendelkezésre álló forrás 9,4%-a került lekötésre, mely összeggel 5 település hagyományteremtő –és őrző közösségi rendezvényét tudtuk segíteni. Számukra a kis értékű rendezvény kiírás nyújt majd lehetőséget.

Az Adottságokon alapuló turizmus fejlesztése célkitűzésen belül a Nemzetközi együttműködés intézkedésre a tervezett 5 db nemzeti és/vagy nemzetközi együttműködésből 1 valósult meg.

Mivel további igény lenne e területre, így amennyiben lehetőség lesz, rá további forrást kell ide csoportosítani.

Az Adottságokon alapuló fenntartható gazdasági fejlődés célterület esetében szomorúan tapasztaltuk, hogy a helyi termék előállítására nem érkezett be pályázat, míg a mikrovállalkozások fejlesztését célzó intézkedésnél a tervezett 3 db fejlesztésből 1 valósult meg. A vállalkozásokat segítve ezek átalakítása és általánosabb céloknak való megfeleltetése valamint a kis értékű fejlesztés szükséges annak érdekében, hogy több pályázó nyerhessen.

A III.tengely megvalósítása során elért eredmények áttekintése

Az első körös kiírás folyamán 39 db kérelem érkezett be, ebből 20 db lett nyertes, ami jó aránynak mondható. Összességében 6 db mikrovállalkozás (rendelkezésre álló források 14%-a), 2 db turisztikai fejlesztés (rendelkezésre álló források 18%-a), 8 db falufejlesztés (rendelkezésre álló források 22%-a) és 4 db vidéki örökség (rendelkezésre álló források 49%-a) részesült támogatásban mintegy 192,7 millió Ft összegben. A vállalkozások közül eszköz és gépbeszerzés, műhely felújítás és építése, minőségbiztosítási rendszer bevezetése, bolt kialakítása célok valósultak meg. A turisztikai fejlesztések körében 1 db új vendégház kerül kialakításra, 1 db meglévő pedig szolgáltatását bővítette. A kistelepüléseken 6 db játszótér, 3 db közpark, pihenőhely fejlesztése, valamint 4 db templom és egy közösségi ház felújítása képezte a megvalósult vagy megvalósítás alatt álló projekteket.

A 2. körös értékelésre 27 db pályázat érkezett be és értékelésre várhatóan 16 db kerül. Mikrovállalkozásokból 2 db, turisztikai fejlesztésekből 8 db, falumegújításból 5 db és vidéki örökségből 7 db kérelem támogatása várható kb. 202 millió Ft értékben. Elmondható, hogy a turisztikai és vidéki örökség kiírások nagyon népszerűek, így ott minden bizonnyal forrásátcsoportosítás is szükséges lesz annak érdekében, hogy az értékelésen magas pontszámmal megfelelt pályázók mindegyike fejlesztési forráshoz jusson. A 3. körös kiírásra még kb. 439 millió Ft hirdethető meg. A 2011.évi kiírásokban az IH útmutatásának megfelelően csak a falufejlesztés és vidéki örökség kerül megnyitásra, míg a mikrovállalkozások és turisztikai fejlesztések megnyitását 2012-ben tervezzük. Forrás átcsoportosítást csak a falufejlesztés-vidéki örökség, illetve a mikrovállalkozások-turisztikai fejlesztés kiírások között érdemes megfontolni annak érdekében, hogy jövőre újra nyitható legyen a 2 db jövedelemtermelő pályázat.

Általánosságban elmondható, hogy a pályázók örültek, hogy a helyi akciócsoport kezeli a kérelmeket, azonban a pályázatok elbírálásának csúszása, a többszöri hiánypótlások, az újabb kiírások elmaradása és a médiában hallható, a LEADER programot általánosságban

elmarasztaló kommunikáció nem növelte a népszerűségünket. Ez hatással lehet majd a következő kiírásokra is, hiszen a pályázók bizalma a gyors elbírálásban és az egyszerű pályázatokban megingott.

2.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága

A Helyi Vidékfejlesztési stratégia megvalósításának elmúlt időszaka számos tapasztalattal segítette a munkacsoport munkáját a következő időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések megfogalmazásában.

A korábbi HVS megtervezése óta eltelt időben a világ gazdasági-társadalmi helyzete jelentős változásokon ment át, melyekkel az előző tervezés során nem számoltunk, nem számolhattunk. A 2008 ősztől tartó válság olyan mértékben megváltoztatta a potenciális pályázók fejlesztési elképzeléseit, melyeket a korábbi HVS nem volt képes támogatni. Ebben nem csak a piacok beszűkülése, a források korlátozottá válása volt jelentős tényező, hanem a bizalomvesztés, a folyamat irányának, hosszának ismeretlensége is. Mindezek együtt vezettek oda, hogy a korábban sikeresnek tartott pályázati tervezetekre a projektek alapötleteit benyújtó projektgazdák sem nyújtottak be kérelmet, így a várt arányokat alulmúló lett a rendelkezésre álló források lekötése.

A tervezés során olyan elképzelések is projektötletként alapozták meg a HVS-t, melyekről a megvalósítás megtervezése során igazolódott be, hogy ténylegesen nem megvalósítható, nem fenntartható projektet eredményezne.

Az Új Széchenyi Terv megjelenése és céljai részben átgondolásra készítették a tervezői csoportot, hiszen a kettős finanszírozás elkerülése a cél.

Közösségünk kommunikációja a kezdetektől az volt, hogy a forrásokat kiegyensúlyozottan, lehetőség szerint minden évben a pályázók rendelkezésére bocsátjuk, tehát nem cél a forráskiosztás az első körben. Ennek is köszönhető, hogy a pályázók azon köre nyújtott be kérelmeket, ahol a fejlesztés időszerű volt, a többiek várták az újabb kiírásokat.

Közösségünk kommunikációja a kezdetektől az volt, hogy a forrásokat kiegyensúlyozottan, lehetőség szerint minden évben a pályázók rendelkezésére bocsátjuk, tehát nem cél a forráskiosztás az első körben. Ennek is köszönhető, hogy a pályázók azon köre nyújtott be kérelmeket, ahol a fejlesztés időszerű volt, a többiek várták az újabb kiírásokat. Az elmúlt évek tapasztalatai, a folyamatos ügyfélkonzultációk, tanácsadások, fórumok, újabb projektötletek alapján realizálódott egy olyan új irány, amely – az előző HVS-től jelentős részeiben nem eltérően – a térség jövőképek megvalósításához erőteljesebben, hatékonyabban tud hozzájárulni.

A III. tengelyes fejlesztéseknél látható, hogy a vidéki örökség kiírásra allokált forrás nem fedezi a 2. értékelési körbe beérkezett, nagyon jó minőségű és megalapozott fejlesztési igényeket, így ott kismértékű forrásátcsoportosítás indokolt az (egyelőre) még kevésbé telített falufejlesztés keret terhére. A mostani projektúrlapok viszont egyértelműen mutatják, hogy az újabb kiírásokon a települések nagy számban fognak falufejlesztési kérelmeket is beadni.

A turisztikai fejlesztések támogatása is nagyon népszerű kiírás, a mikroállalkozásokat messze meghaladja a kérelmek száma és a támogatási igények, így ott is elképzelhető a későbbiekben a forrásátcsoportosítás.

A III. tengelyes fejlesztéseknél látható, hogy a vidéki örökség kiírásra allokált forrás nem fedezi a 2. értékelési körbe beérkezett, nagyon jó minőségű és megalapozott fejlesztési igényeket, így ott kismértékű forrásátcsoportosítás indokolt az (egyelőre) még kevésbé telített falufejlesztés keret terhére. A mostani projektúrlapok viszont egyértelműen mutatják, hogy az újabb kiírásokon a települések nagy számban fognak falufejlesztési kérelmeket is beadni.

A turisztikai fejlesztések támogatása is nagyon népszerű kiírás, a mikrovállalkozásokat messze meghaladja a kérelmek száma és a támogatási igények, így ott is elképzelhető a későbbiekben a forrásátcsoportosítás.

2.5 SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> - A térségben vonzó a természeti és épített környezet, országos híré műemlékek is találhatóak itt. Kedvező feltételek várják az aktív kirándulókat. Kieépített közúthálózat, közvetlen kapcsolódás országos jelentőségű főútvonalakhoz - Értékes tájképi környezet, magas erdőszűlség. A felhasználható ipari fa mennyisége magas és folyamatos. - Tiszta levegő, rendezett város- és falukép, a települések többsége teljes közművel rendelkezik. Élénkül az alternatív energia iránti érdeklődés. - Erősödik a nemzetiségi csoportok (pl. szlovák, német) jelenléte, saját rendezvényekkel jelennek meg. - A közösségi programokat szervezők munkája aktív és jelentős. Több országos híré rendezvénynek van hagyománya a térségben. A lakosság lokálpatrióta és vendégszerető. - Az itt élők érzékenyek a társadalmi problémák iránt. Magas a non-profit szervezetek aktivitása. - A munkaerőpiacon a túlkínálatból adódóan szelekcióra van lehetőség. Szaktudás. 	<ul style="list-style-type: none"> - A természeti értékek megközelíthetősége a közutat elhagyva nem megoldott, a kiránduló utak kieépítése hiányos, nincsenek kerékpár- és lovas túraútvonalak. Kevés az elkerülő útszakaszok száma, magas a tranzitforgalom. A természeti és épített környezet állagmegóvására fordítható pénzösszeg alacsony, állapotromlás. - A túra utak használata a magánbirtokok miatt korlátozott. - Erdőterületeken az állami tulajdon aránya rendkívül magas. - Településszerkezet, kistelepülések magas aránya. - A településeken alacsony a helyben történő foglalkoztatás, a fiatalok egy része megyeszékhelyre költözik, kevesebb pénz jut az önkormányzatoknak a közfeladatokra és a településszépítésre. Alacsony az alternatív energiák, technológiák használata, emiatt a környezetet sok negatív hatás éri és magasak a működési költségek. - Az együttműködések, a lehetőségek közös kiaknázása várat magára. - Hiányosnak mondható a szálláshely- struktúra. A szolgáltatást nyújtók kínálati palettája szűkös. Alacsony a külföldi vendégéjszakák száma. - A non-profit szervezetek szervezeti struktúrája nem megfelelő, alacsony a pályázati forrásteremtés. Alacsony ismeretek a szervezet működtetéséről - Jellemző a népességfogyás. Helyben kevés a munkalehetőség, emiatt sok az ingázó. Kevés a magasabb számú munkaerőt foglalkoztató üzem. - A foglalkoztatási lehetőségek beszűkültek, a munkaerő leépítések folyamatosan újratermelik a munkanélküliséget

<ul style="list-style-type: none"> - A kisvállalkozók együttműködők, helyismerettel rendelkeznek, könnyen elérhetők, egy részük potenciális támogatói a civil kezdeményezéseknek. Létező faipari vállalkozások - Igény jelentkezett a gazdasági szereplők szervezett módon történő piacra juttatására. - A helyi termék előállítás és értékesítés egyre jellemzőbb a térségben. - A hagyományörző kézműves mesterségeket folytatók között többen iparművészek, országos ismertséget vívtak ki maguknak. 	<ul style="list-style-type: none"> - Több az önfoglalkoztató kényszervállalkozás. Alacsony a hozzáadott érték a termelésben. Hiányos ismeretek a vállalkozásvezetés tekintetében, illetve a pályázati úton megszerezhető forrásokról. Jellemző a pénzügyi forrás hiánya, a pénzügyi-banki konstrukciók rugalmatlanok a vállalkozások számára. A piac kiszámíthatatlan. - A gazdasági szereplők egységes piacra juttatásához nincs megfelelő szervezet, mely szakmailag teljes körűen helyt tudna állni, illetve a szereplők közti együttműködés is szinte teljesen hiányzik. - Hiányzik a megfelelő marketing tevékenység, az aktív és hatékony érdekképviselet. A direktértékesítés helyett még mindig jellemzőbb a közvetett értékesítés ezen a területen. - Hiányzik a megfelelő marketing tevékenység, nem került kiaknázásra a munkájukban rejlő lehetőség a turisztikai szolgáltatások bővítése kapcsán.
<p>Lehetőségek</p>	<p>Veszélyek</p>
<ul style="list-style-type: none"> - A térség országon belüli fekvésének, közlekedési kapcsolatainak kihasználásával jobban bekapcsolódhatunk a gazdasági vérkeringésbe - jó képző intézményekkel megfelelő szakmunkaerő képzése biztosítható a helyi igényekhez igazodva - helyben termelt jó minőségű alapanyagok feldolgozása és kereskedelme - erdészeti utak bekapcsolása a túraútvonal hálózatokba - faipari vállalkozások fejlesztésével magasabb hozzáadott érték - biogazdálkodás, gyógynövénytermesztés, ökogazdálkodás - piacra jutást segítő marketing tevékenységek és szervezetek 	<ul style="list-style-type: none"> - Elhúzódó bírálat miatt, pályázati aktivitás csökken - elvándorlás - időszakos nehéz megközelíthetőség - a gazdasági válság elhúzódása - fizetőképes kereslet további csökkenése - csökkenő vendégéjszakák - csökkenő termelő tevékenység - az egyszemélyes vállalkozások megszűnésével a szakmunka gyárakba vándorol és eltűnik - a befektetők érdeklődése elapad - a dráguló megélhetés kihát a környezetre, fokozódik a környezetszennyezés - intézmények bezárása a kistelepüléseken

3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

3.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

A térség a jövőkép kialakítását egyértelműen a turizmusra alapozza. Azonban tudva levő, hogy amint az egyik iparág megerősödik, az kihatással bír minden más gazdasági ágra, felemelve azokat. A közutak és mellékutak fejlesztése következtében a természeti és épített értékek

megközelítése megfelelő módon megoldottá válik. Ezzel párhuzamosan kiépülnek a kerékpár és lovas túraútvonalak. Mindezek elősegítik a térség turisztikai színvonalának emelését, mellyel együtt jár a turisztikai szolgáltatások bővülése. Miután az idegenforgalom fejlődik, egyértelmű következmény a vendégéjszakák számának emelkedése is. Szeretnénk, ha a nemzetiségi csoportok és a különböző testvér-települési és külföldi gazdasági kapcsolatok megerősödése révén a térségbe egyre több külföldi vendég érkezne. A kapcsolódó szolgáltatások, mint például az éttermi szolgáltatás, a szépségipar, a kiskereskedelem, a kézművesség és még számos szolgáltatás, mind profitálni tudnak az ide érkező vendégekből, hiszen a turisták egyben azonnali fizetőképes keresletet jelentenek. Amennyiben erősödésnek indul a vállalkozói szféra, egyenes következmény, hogy szükségessé válik számukra a megfelelő képzettség, illetve újabb képesítés megszerzése illetve a szolgáltatások fejlesztése, bővítése. A világ az egészség, a táplálkozás reformkorát éli. Kiemelten fontos szerep jut a hagyományos módon, illetve bio módon előállított élelmiszereknek. A vidék újabb kitörési ponttal találja szemben magát, ez pedig a helyi termék előállítása, és annak direkt módon történő értékesítése és ezáltal az önellátó képesség növelése. Bekapcsolódva egyre nagyobb szerephez juthatnak a hagyományörző kézműves mesterek, akik portékáikat többek között a hagyományos ételek, italok tárolásához, illetve díszítéséhez is készíthetik. Hagyományos érték hagyományos értékben. Mindez a vidék előállításában. A külföldiek is egyre nagyobb érdeklődést mutatnak a régi időket idéző tárgyak, finomságok iránt. A non-profit szervezetek is nagyobb szerephez jutnak az által, hogy számos szolgáltatást tudnak ők is kínálni. Például rendezvényeken felléphetnek néptánc, népzene, egyéb népművészeti vagy akár sport, polgári védelmi szolgáltatás kínálatával, a kapott támogatásokból pedig szervezetük fenntartása biztosíthatóvá válik. Mindezekből egyértelműen következik, hogy a befektetői kedv pozitív irányba mozdul el a térségben, a munkahelyek száma emelkedik, a kisvállalkozások pedig biztos és növekvő profittal számolhatnak. A megfelelő marketinggel a környékben az ingatlan árak emelkedése is várható. A vállalkozások növekvő árbevétellel számolhatnak, az önkormányzatok pedig növekvő adóbevétellel. Ezekből utak, épületek újulhatnak meg és növekedhet az életszínvonal. Fontos megemlíteni, hogy preferálni szükséges az alternatív, megújuló energiák és technológiák használatát.

Azonban a fent részletezett jövőkép egyik nélkülözhetetlen eleme, hogy minden beruházás pénzügyi alapja megteremthető legyen. Ehhez elengedhetetlen a pályázati források teljes körű kihasználása. A pályázati kedv növelését a megfelelő felkészültséggel bíró szakemberek aktívan elősegítik. Minél szélesebb körben ismertetik meg a lehetőségeket a térségben élők körében, elősegítik a megfelelő minőségű pályázatok elkészítését, valamint segítik a forrással való elszámolást és a fenntarthatóságot.

3.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez

A helyzetelemzésben is megállapítást nyert, hogy a közösség területén az együttműködések szintje meglehetősen alacsony. Ugyanakkor a mai nehéz gazdasági helyzetben mindhárom szektor területén jelentős forráselvonással kell számolni, tehát az együttműködés, a PPP alapú finanszírozás létkérdés. A hazai és nemzetközi pályázati források hatékony lehívásához a helyi szereplők minél szélesebb körű összefogása szükséges annak érdekében, hogy a fejlesztés a lehető legtöbb eredményt generálja.

Térségünk esetében a vállalkozások száma alacsony, és jellemzően mikrovállalkozások, nem ritkán önfoglalkoztatók. Legnagyobb problémájuk a forráshiány, mely miatt nagyon kevés az olyan termék, szolgáltatás, mely a hozzáadott érték növelésére irányulna. A vállalkozók céljai között szerepel a környezetkímélő természeti technológiák, biogazdálkodás,

gyógynövénytermesztés, az ökológiai gazdálkodásra alkalmas új növényfajták nemesítése és terjesztése, a bio-, helyi termékek előállítására, állattartás növelése, illetve a turisztikai infrastruktúra kiépítése, fejlesztése. Az adottságokon alapuló fenntartható gazdasági fejlődés célkitűzés keretében a vállalkozások fejlesztése területén szeretnénk mérhető eredményt elérni: minél nagyobb számban fenntartható projekteket megvalósítani munkahelyteremtéssel. Fontos, hogy kisvárosaink vállalkozóit is tudjuk fejleszteni, növelve versenyképességüket. A fejlesztések lehetnek kis és nagy értékűek, támogatjuk az eszközbeszerzést, infrastruktúrafejlesztést, helyi termékek előállítását, marketingjét és piacra jutását is.

A projektgyűjtések egyértelműen alátámasztják azt az elsősorban önkormányzat és civil igényt, mely a települések megújítására irányul. Szinte minden település szeretné fejleszteni szolgáltatásait, épített infrastruktúráját annak érdekében (pl. ravatalozó, rendezvényter, szabadidős létesítmények, információs táblák, utcabútorok, játszótérek), hogy a lakosság komfortérzetét növelje. Ezt a települések megújítása, alapszolgáltatások fejlesztése célterületen belül kívánjuk megvalósítani.

A térség kitörési pontjaként a turisztikát jelölte meg, így nagyon fontos a meglévő és új turisztikai fejlesztések generálása, a szolgáltatások fejlesztése, bővítése.

Szükséges a falusi szálláshelyek további fejlesztése, ugyanakkor más szálláshely kategóriák fejlesztése, szolgáltatás bővítése is, valamint a kisvárosok felzárkóztatása a turisztikai fejlesztésekben, melyre az Adottságokon alapuló turizmus fejlesztése célterület jelent megoldást.

Mint a SWOT elemzésből is kiderült, térségünk kiemelkedően gazdag az épített örökségekben. Szükséges ezek védelme, hiszen más forrásból sok esetben nem lehetséges az állagmegóvás és az új funkciókkal való ellátás. Emellett fontos a kulturális örökség megőrzése, a települési és térségi rendezvények támogatása. E célok megvalósítására az Örökség megőrzése célterület szolgál.

3.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései

1. Célkitűzés /A/: „Adottságokon alapuló fenntartható gazdasági fejlődés”. A három kistérségről általánosan elmondható, hogy a vállalkozók innovatívak, kitartóak, új technológiák iránt érdeklődők. A vállalkozók céljai között szerepel új technológiák bevezetése, új termékek előállítására. A munkaerőre jellemző, hogy sok jól képzett szakembert találni, nagy részük viszont ingázik a térség nagyobb városaiba, helyben tartásuk nehéz. A célkitűzéshez sorolt intézkedések a helyi termék előállítását a termékek, szolgáltatások piacra jutásának elősegítésével, a kis értékű fejlesztést vállalkozások számára valamint a mikrovállalkozások létrehozását és fejlesztését célozzák meg.

2. Célkitűzés /B/: „Települések megújítása, alapszolgáltatások fejlesztése”. A települések tekintetében megállapítható, hogy a települési infrastruktúrák, szolgáltatások fejlesztésre szorulnak, a lakók nagy része igényli és elvárja a rendezett településképet, a meglévő épületek, közterületek felújítását, szolgáltatások fejlesztését. Mindezek fontos megtartó erőt képeznek a kistelepülések számára. A célkitűzéshez sorolt intézkedések a települési infrastruktúra fejlesztését, településkép javítását, közösségi szolgáltató centrumok kialakítását, meglévő épületek fejlesztését, funkcióbővítését célozzák meg.

3. Célkitűzés /C/: „Adottságokon alapuló turizmus fejlesztése”. A turisztikai fejlesztések az elmúlt évtizedekben már megkezdődtek a térségben, így sok esetben azok tovább fejlesztése, a

szolgáltatások kibővítése, szálláshelyek felújítása és bővítése a cél, az új kialakítások mellett. A falusi szálláshely mellett a kereskedelmi és egyéb szálláshelyek fejlesztése is indokolt. A célkitűzéshez sorolt intézkedések az új turisztikai szállás- és vendéglátóhelyek létesítését és meglévők színvonalának fejlesztését, új turisztikai termékek létrehozását és meglévők fejlesztését célozzák meg.

4. Célkitűzés /D/: „Örökség megőrzése”. A térség épített öröksége egyedülálló, ugyanakkor ennek gondozása óriási feladat és a források is szűkösek. Olyan fejlesztések szükségesek, melyek az építészeti örökség megőrzését és az épület funkcióval, közösséggel való megtöltését célozzák meg. Ugyanakkor fontos a hagyományőrző és teremtő rendezvények támogatása is, hiszen minden település igényli ezeket a programokat. A célkitűzéshez sorolt intézkedések az építészeti örökség megőrzését és fejlesztését, a kulturális, történelmi és ipartörténeti örökség megőrzését és fejlesztését, térségen belüli, térségek közötti együttműködés generálását továbbá a nemzetközi együttműködést célozzák meg.